

ใบงาน เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านออกเสียงร้อยกรอง
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนสรุปหลักเกณฑ์การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองออกเป็นข้อ ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนแบ่งวรรคการอ่านบทร้อยกรองประเภท กาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง และฝึกอ่านออกเสียงแบบใส่ทำนองเสนาะ ให้ไพเราะ

๑ มัสมันแกวแก้วตา	หอมยี่หร่าสร้อยแรง
ชายใดได้กลิ่นแกว	แรงอยากให้ไผ่ฝนหา
๑ ย่ำใหญ่ใส่สารพัด	วางจานจัดหลายเหลือตรา
รสดีด้วยน้ำปลา	ญี่ปุ่นล้ำย้าวยวนใจ
๑ ตับเหล็กลวกหล่อนต้ม	เจื่อน้ำส้มโรยพริกไทย
โอชาจะหาไหน	ไม่มีเทียบเปรียบมีอนาง
๑ หมูแฉมแหลมเลิศรส	พร้อมพริกสดใบทองกลาง
พิศห่อเห็นรางซาง	ห่างห่อหวานป่วนใจโยย
๑ ก้อยกุ้งปรุงประทีน	วางถึงลิ้นดินแดโดย
รสทิพย์หยิบมาโปรย	ฤจะเปรียบเทียบพันขวัญ
๑ เทโพพื้นเนื้อท้อง	เป็นมันย่องล่องลอยมัน
นำชดรสครามครัน	ของสวรรค์เสวยรมย์
๑ ความรักยกเปลี่ยนท่า	ทำน้ำยาอย่างแกวชม
กล่อมกลมกล่อมเกลี้ยงกลม	ชมไม่วายคล้ายคล้ายเห็น
๑ ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ	รสพิเศษใส่ลูกเอ็น
ใครหุงปรุงไม่เป็น	เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ
๑ เหลือรู้หมูป่าต้ม	แกวคั่วส้มใส่ระกำ
รอยแจ้งแห่งความขำ	ข้าทรวงเศร้าเจ้าตราครดอม

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบความรู้ เรื่อง การอ่านออกเสียงร้อยกรอง
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านออกเสียงร้อยกรอง
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง เป็นการอ่านที่มุ่งให้เกิดความเพลิดเพลิน ซาบซึ้งในรสของบทประพันธ์ ซึ่งต้องอ่านอย่างมีจังหวะ ลีลา และท่วงทำนองตามลักษณะคำประพันธ์แต่ละชนิด มีวิธีออกเสียงได้ ๒ อย่าง คือ ออกเสียงอย่างการอ่านร้อยแก้ว และออกเสียงเป็นทำนองเสนาะ

๑. การอ่านออกเสียงอย่างการอ่านร้อยแก้ว ต้องคำนึงถึงวรรคและจังหวะคำภายในวรรคของคำประพันธ์แต่ละชนิด

๒. การอ่านออกเสียงร้อยกรองอย่างทำนองเสนาะ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ใช้ทำนองตามชนิดของคำประพันธ์

๒) ออกเสียงตามแผนบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิด บางครั้งต้องรวบคำหลายพยางค์ให้สั้นลงให้พอดีกับจำนวนคำตามแผนบังคับ

๓) คำท้ายบาทและท้ายบทที่เป็นเสียงจัตวาเอื้อนเสียงสูงเป็นพิเศษ

หลักการอ่านออกเสียงร้อยกรอง

๑. ศึกษาฉันทลักษณ์ของบทประพันธ์ที่จะอ่าน เช่น จำนวนคำ เอก-โท การส่งสัมผัส การใช้เสียงหนักเบาที่จะบรรจุลงในแต่ละวรรค รวมถึงความสามารถที่จะพินิจสารจากการอ่าน เพื่อใช้เสียงช่วยสร้างอารมณ์ความรู้สึกจากบทประพันธ์

๒. ฝึกอ่านออกเสียงแบบธรรมดา (ร้อยแก้ว) เพื่อจะได้รู้จังหวะ แบ่งวรรคตอน ส่งสัมผัสและใช้น้ำเสียงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

๓. ฝึกอ่านออกเสียงให้ถูกต้องอักขรวิธี ทั้งพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ฟังระว่างการออกเสียง อักษรควบ อักษรนำ คำพ้องรูป ร และ ล ให้ชัดเจน อย่าให้สลับเสียงกัน มิฉะนั้นผู้ฟังอาจเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน

๔. เสียงจัตวาต้องอ่านเปิดเสียงให้สูงและดังก้อง

๕. อ่านเสียงดังพอสมควรที่ผู้ฟังจะได้ยินทั่วถึง ไม่ดังหรือค่อยเกินไป

๖. อ่านมีจังหวะ วรรคตอน รู้จักทอดจังหวะเอื้อนเสียง หรือหลบเสียง

๗. คำที่รับสัมผัสกัน ต้องอ่านเน้นเสียงให้ชัดกว่าปกติ ถ้าเป็นสัมผัสนอกต้องทอดเสียงให้มีจังหวะยาวกว่าธรรมดา

๘. คำที่มีพยางค์เกินให้อ่านเร็วและเบา เพื่อให้เสียงไปตกที่พยางค์ที่ต้องการ

๙. มีศิลปะในการใช้เสียง รู้จักเอื้อนเสียงให้เกิดความไพเราะ และใช้เสียงแสดงความรู้สึกให้เหมาะสมกับข้อความเพื่อรักษาบรรยากาศของเรื่องที่อ่าน

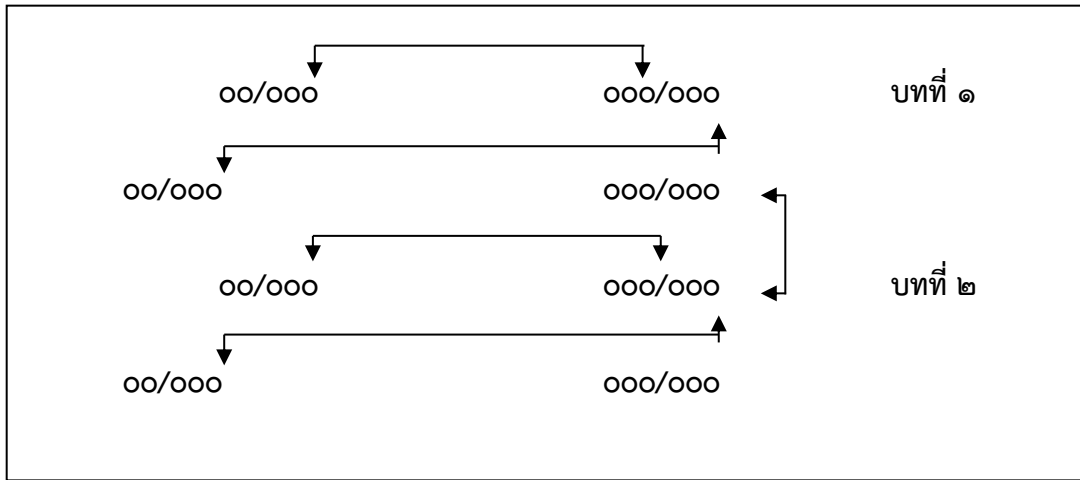
๑๐. เมื่ออ่านถึงตอนจะจบบทต้องเอื้อนเสียง และทอดจังหวะให้ช้าลง จนกระทั่งจบบท

๑๑. มีสมาธิมั่นคงในการอ่าน โดยเฉพาะการบังคับเสียงสูง ต่ำ ดัง ค่อย และไพเราะอ่อนหวานในการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองในที่นี้นักเรียนอาจใช้เครื่องหมายกำกับจังหวะ เช่น

/ แทนจังหวะเสริม หมายถึง การหยุดเสียงอ่านภายในวรรค

// แทนจังหวะหลัก หมายถึง การหยุดเสียงอ่านเมื่อจบวรรคเป็นช่วงยาวกว่าจังหวะเสริม

วิธีการอ่านออกเสียงร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11

จังหวะ ๒/๓ ๓/๓ เหมือนกันทุกวรรค

ตัวอย่าง

ผลชิด/แช่อิ่มอบ	หอมตรลบ/ล้าเหลือหวาน
รสไหน/ไม่เปรียบปาน	หวานเหลือแล้ว/แก้วกลอยใจ
ตาลเฉาะ/เหมาะใจจริง	รสนัยยิ่ง/ยิ่งเย็นใจ
คิดความ/ยามพิสมัย	หมายเหมือนจริง/ยิ่งอยากเห็น
(กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)	

วิธีการอ่าน

๑. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมี ๔ วรรค เริ่มอ่านวรรคที่ ๑ ด้วยเสียงปกติ วรรคที่ ๒ อ่านเสียงสูงกว่าวรรคที่ ๑ แต่ถ้าคำท้ายวรรคที่ ๒ เป็นคำพื้นเสียงจัตวาให้ปิดเสียงขึ้นสูง
๒. วรรคที่ ๓ อ่านเสียงสูงกว่าวรรคที่ ๒ (อ่านออกเสียงสูงกว่าทุกวรรค) วรรคที่ ๔ ลดเสียงลงจากวรรคที่ ๓
๓. เมื่ออ่านจนจะจบด้วยวรรคที่ ๔ ผู้อ่านต้องทอดเสียงยาวเพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่าจบการอ่าน คำอธิบายข้างต้น ถ้าจะให้ไพเราะต้องหัดอ่านกับผู้รู้โดยตรงจึงจะอ่านได้ถูกต้องและไพเราะ

ใบความรู้ เรื่อง ภาพยนตร์เครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิจักษ์วรรณคดี
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง, เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรมฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน.

วรรณคดี หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับความนิยมว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน.

ความเป็นมา

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ประทานความเป็นมาของภาพยนตร์เครื่องคาวหวานไว้ว่า รัชกาลที่ ๒ คงได้พระราชทานพระราชนิพนธ์ขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ ทรงชมฝีพระหัตถ์สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี แต่ครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้าหญิงบุญรอด ด้วยทรงมีความสามารถเป็นเลิศในการปรุงเครื่องเสวย ส่วนจุดประสงค์ในการพระราชนิพนธ์ก็เพื่อใช้เป็นบทเห่เรือเสด็จประพาสส่วนพระองค์

ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๒ ในพระบรมราชวงศ์จักรี มีพระนามเดิมว่า ฉิม ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐ ที่ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา เมืองสมุทรสงคราม เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติใน พ.ศ. ๒๓๕๒ ทรงดำรงสิริราชสมบัติอยู่ ๑๖ ปี และเสด็จสวรรคต พ.ศ. ๒๓๖๗

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถหลายด้าน เป็นทั้งนักรบ นักปกครอง นักบริหาร ศิลปิน กวี ช่าง ได้ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองทั้งด้านการปกครองและการศาสนา ทรงรักษาสัมพันธไมตรีกับบรรดาประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการแต่งราชทูตไปเจริญพระราชไมตรีกับจีน และผูกมิตรกับประเทศตะวันตกทั้งอังกฤษและโปรตุเกสในด้านศาสนาโปรดให้จัดพระสมณทูตไปประเทศลังกา โปรดให้สังคายนาบทธวดมนต์ รวบรวมนักปราชญ์ราชบัณฑิตให้แต่งมหาชาติคำหลวง ซึ่งสูญหายไป ๖ กัณฑ์ คือ ทิมพานต์ ทานกัณฑ์ จุลพน มัทรี สักบรรพ และฉกษัตริย์ ให้ครบบริบูรณ์ทั้ง ๑๓ กัณฑ์ ได้ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัดหลายแห่ง โดยเฉพาะวัดอรุณราชวรารามถือว่าเป็นวัดประจำรัชกาล โปรดให้สร้างพระอุโบสถและพระวิหารขึ้นใหม่ นอกจากนี้ยังทรงฟื้นฟูประเพณีวิสาขบูชา ให้เป็นพิธีหลวง

ในด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงทำนุบำรุงศิลปะทุกประเภทให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งวรรณคดี นาฏศิลป์ และศิลปกรรม เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม พระองค์ทรงเป็นกวีที่มีพระราชนิพนธ์หลายเรื่องหลายแนว ทรงพระราชนิพนธ์บทละครในเรื่องอิเหนา รามเกียรติ์ บทละครนอกเรื่องสังข์ทอง ไชยเชษฐา ไกรทอง มณีพิชัย และควีน กภาพย์เห่เรือ บทพากย์รามเกียรติ์ตอนต่าง ๆ มีนางลอย เอราวดี เป็นต้น บทพระราชนิพนธ์บทละครนั้นทรงพิถีพิถันให้บทละครสอดคล้องกับทำรำนานาฏศิลป์ในรัชสมัยนี้จึงได้ชื่อว่าเจริญสูงสุดเป็นแบบอย่างของสมัยต่อมา ทรงพระราชนิพนธ์เพลงที่ไพเราะ

คือเพลงพระสุบิน หรือเพลงบุหลันลอยเลื่อน นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ในงานช่างแกะสลักตั้งปรากฏที่บ้าน ประตู่แกะสลักวัดสุทัศน์เทพวราราม

ในโอกาสจิตสมัยครบ ๒๐๐ ปี แห่งพระบรมราชสมภพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ องค์กรเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (องค์การยูเนสโก) ได้ยกย่องพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยให้ทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก และเนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงเป็นศิลปินหลายแขนง ทางราชการจึงประกาศให้วันพระบรมสมภพ คือ ๒๔ กุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นวัน “ศิลปินแห่งชาติ”

วัตถุประสงค์ในการแต่ง

๑. เพื่อทรงชมฝีพระหัตถ์สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี
๒. เพื่อใช้เป็นบทเห่เรือเสด็จประพาสส่วนพระองค์

ลักษณะคำประพันธ์

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานนี้แต่งตามแบบกาพย์เห่หรือกาพย์เห่เรือ คือแต่งเป็นโคลงผสมกาพย์ โดยมีโคลงสี่สุภาพ ๑ บท เป็นบทนำหรือขึ้นต้น แล้วแต่งเป็นกาพย์ยานี ๑๑ ไม่จำกัดจำนวน ขยายความต่อจากโคลงบทนั้น โดยมากเนื้อความในกาพย์ยานีบทแรกจะเปลี่ยนความโคลงสี่สุภาพตอนต้น

บทประพันธ์ในลักษณะนี้ หากพรรณนาความรู้เกี่ยวกับเรือหรือการเดินทางทางเรือ เรียกว่ากาพย์เห่เรือ แต่ถ้าพรรณนาเรื่องอื่น ๆ จะเป็นเรื่องใดก็ได้ เช่น ชมนก ชมหนังสือ หรือชมเครื่องคาวหวาน ดังที่อ่านนี้ เรียกว่า กาพย์เห่

เนื้อเรื่อง

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน กล่าวถึงลักษณะเด่นของอาหารไทยโบราณชนิดต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงความประณีตในวัฒนธรรมด้านอาหารของคนไทย โดยพระราชนิพนธ์เชื่อมโยงอาหารกับนางผู้เป็นที่รักอย่างกลมกลืนแยบคาย ผู้อ่านจึงได้ความรู้ด้านเรื่องอาหารพร้อมกับความเพลิดเพลินจากบทประพันธ์

โคลง

๑ แกงไก่มีสมันเนื้อ	นพคุณ พี่เอ๋ย
หอมยี่ห่วยรสจุน	เฉียบร้อน
ชายใดบริโภคนกยูง	พิศวาส หวังนา
แรงอยากยอหัตถ์ช้อน	อกให้หวานแสง ๆ

กาพย์

๑ มัสมันแกงแก้วตา	หอมยี่ห่วยสร้อยแรง
ชายใดได้กลิ่นแกง	แรงอยากให้ไผ่ฝันหา
๑ ยาใหญ่ใส่สารพัด	วางจานจัดหลายเหลือตรา
รสดีด้วยน้ำปลา	ญี่ปุ่นล้ำย้าวนใจ
๑ ตับเหล็กลวกหล่อนต้ม	เจื่อน้ำส้มโรยพริกไทย

โอชาจะหาไหน	ไม่มีเทียบเปรียบมีนาง
๑ หมูแหมมแหลมเลิศรส	พร้อมพริกสดใบทองกลาง
พิศห่อเห็นรวงชาง	ห่างห่อหวานป่วนใจโยย
๑ ก้อยกึ่งปรุงประทีน	วางถึงลิ้นดินแด่โดย
รสทิพย์หยิบมาโปรย	ฤจะเปรียบเทียบทันขวัญ
๑ เทโพพั้นเนื้อท้อง	เป็นมันย่องล่องลอยมัน
นำชดรสครามครัน	ของสวรรค์เสวยรมย์
๑ ความรักยกเปลี่ยนท่า	ทำน้ำยาอย่างแกงชม
กล่ออมกล่อมเกลี้ยงกลม	ชมไม่วายคล้ายคล้ายเห็น
๑ ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ	รสพิเศษใส่ลูกเอ็น
ใครหุงปรุงไม่เป็น	เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ
๑ เหลือรู้หมูป่าต้ม	แกงคั่วส้มใส่ระกำ
รอยแจ้แห่งความขำ	ข้า้ทรงเศร้เจ้าตราครดรวม
๑ ข้า้พล่าเนื้อสด	ฟุ้งปรากฏรสหื่นหอม
คิดความยามถนอม	สนิทเนื้อเจือเสาวคนธ์
๑ ลำเตียงคิดเตียงน้อง	นอนเตียงทองท่าเมืองบน
ลดหลั่นชั้นชอบกล	ยลอยากนิทรคิดแนบนอน
๑ เห็นหุ่มรุ่มทรงเศร้	รุ่มรุ่มเร้าคือไฟพอน
เจ็บไกลในอวรณ์	ร้อนรุ่มรุ่มกุ่มกลางทรง
๑ รังนกนึ่งนำชด	โอชารสกว่าทั้งปวง
นกพราวจากรังรวง	เหมือนเรียมร้างห่างห้องหวาน
๑ ไตปลาเสแสร้งว่า	ดูจวาจากระปิดกระบวน
ไบโคกบอกโคกครวญ	ให้พี่เคระ้าเจ้าดวงใจ
๑ ผักโหมซื้อเพราะพริ้ง	เป็นโหมนึ่งฤโหมไหน
ผักหวานช่านทรงใน	ใคร่ครวญรักผักหวานนาง ฯ

สาระสำคัญของเรื่อง

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีมีเนื้อความพรรณนาอาหารคาวหวาน และผลไม้ต่าง ๆ

๑. เครื่องคาวที่ปรากฏในคำประพันธ์ คือ มัสมัน ยำใหญ่ ตับเหล็กลวก หมูแหมม ก้อยกึ่ง แกงเทโพ น้ำยา แกงอ่อม ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ แกงคั่งส้มใส่ระกำ พล่าเนื้อ ลำเตียง หุ่ม รังนก ไตปลา แสร้งว่า

๒. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานมีลักษณะเป็นนิราศ กล่าวคือมีการคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รัก

๓. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน เป็นบทประพันธ์ที่นักวรรณคดีนิยมกันว่าเป็นวรรณคดีบริสุทธิ์ คือเพ่งเล็งความงดงามไพเราะยิ่งกว่าอย่างอื่น

คุณค่าของเรื่อง

คุณค่าของวรรณคดีเรื่องนี้ อยู่ที่ความไพเราะ และความคมคายของบทเปรียบเทียบในการพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ รูปลักษณ์ กลิ่น สี ของอาหารได้อย่างชัดเจน อาหารที่ปรากฏในเรื่องภาพย์แห่งชมเครื่องคาวหวานสามารถเล่าเรื่องราวได้มากมาย ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสภาพบ้านเมืองทำให้ภูมิใจในเอกลักษณ์ของอาหารไทยที่มีความงดงามวิจิตร ละเอียดย่อย และพิถีพิถันในทุกขั้นตอนการทำ เป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้หญิงไทยในปัจจุบันควรยึดถือ และตระหนักถึงความสำคัญของเสน่ห์ปลายจวัก

คำศัพท์

คำศัพท์	ความหมาย
กล	เหมือน
กล่อมเกลี้ยงกลม	รสกลมกล่อม
ก้อย	อาหารชนิดหนึ่งคล้ายปลา จำจากเนื้อ ปลา หรือกุ้งที่ยังดิบ
แกงขม	เครื่องผักต้ม เช่น มะระ ผักบุ้ง เป็นต้น หั่นเป็นชิ้น ๆ สำหรับรับประทานกับขนมจีนน้ำยา
แกงคว่ำส้ม	แกงที่ปรุงน้ำพริกคล้ายแกงส้มแต่ใส่กะทิ มี ๒ แบบ คือแบบรสเค็ม เช่น แกงคว่ำใบยอ แกงอ่อมมะระปลาตุก เป็นต้น และแบบสองรสมีรสเปรี้ยวและหวาน เช่น แกงคว่ำแซบ แกงหมูเทโพ หรือแกงปลาเทโพ เป็นต้น
ซ็อน	ยกมือทุบแรง ๆ
ความขำ	ความลับ ในที่นี้หมายถึง ความลับระหว่างกวีกับนาง
คร่ำ	คอย
ซ้ำซ้ำ	คือคำว่า ซะซ้ำ เป็นคำอุทานแสดงความดีใจ แปลกใจ
เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ	เหมือนกับที่นางตั้งใจทำ
แด	แด
ดับเหล็ก	คำที่ใช้ฆ่าของหมู เป็นอวัยวะในท้องหมูที่อยู่ใต้ชายโครงซ้าย มีหน้าที่ทำลายเม็ดเลือดแดงที่เสีย
ไตปลา	เนื้อที่เป็นก้อนอยู่ในกระเพาะปลาบางชนิด เช่น ปลาทุ เป็นต้น ใช้หมักเกลือแล้วปรุงอาหารแบบเครื่องจิ้ม
เทโพ	ชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ไม่มีเกล็ด
น้ำปลาญี่ปุ่น	ในที่นี้หมายถึง เครื่องปรุงประเภทน้ำปลาหรือซอสปรุงรสคล้ายซีอิ๊ว
นิทร (อ่านว่า นิด)	นอน
พร้อง	พูดถึง
ปล่า	อาหารยาใช้เนื้อสัตว์สด ๆ ปรุงรสด้วยน้ำมะนาว พริก และใส่ตะไคร้หั่นฝอย ใบสะระแหน่ เป็นต้น
เพราะ	ไพเราะ

คำศัพท์	ความหมาย
ประทีน	เครื่องหอม
ไฟฟอน	กองไฟที่ดับแล้วแต่ยังมีความร้อนระอุอยู่
ภุญช์	รับประทาน
มีสมัน	แกงชนิดหนึ่งปรุงด้วยเครื่องเทศ เช่น ลูกผักชี ยี่หระ ลูกกระวาน ใบกระวาน อบเชย กานพลู เป็นต้น
มีอนาง	ผีมีอนาง
เมืองบน	เมืองฟ้า เมืองสวรรค์ หรือบางแห่งเรียกว่า เมืองเหนือ
ยำใหญ่	อาหารยำแบบไทย ประกอบด้วยเนื้อกุ้ง หมู ไช้ และแตงกวา เป็นต้น
ยี่หระ	เครื่องเทศชนิดหนึ่งกลิ่นหอมฉุน เม็ดรีเล็ก
รังนก	รังนกนางแอ่นทำด้วยน้ำลายนกที่ขยอกออกมาจากลำค้ำ ใช้แห้งแล้วทำอาหารคาวได้
รางซาง	สวยงาม เค้น
ลดล้นชั้นขอบกล	มีลวดลายเป็นชั้น ๆ อย่างสวยงาม
ล่าเตียง	(ในหนังสือพระราชวิจารณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าด้วยเรื่องจดหมายเหตุทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี เรียก หน้าเตียง) อาหารที่ทำด้วยไชโรยเป็นฝอยบนกระทะ แล้วหุ้มไส้ที่ทำด้วยกุ้งสับปรุงรส พับห่อเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมพอคำ บางแห่งเรียกว่า หุ้ม
ลูกเอ็น	หรือลูกเฮ็ด คือลูกกระวาน
แสร้างว่า	ในความว่า “ไต้ปลาเสแสร้างว่า หมายถึง อาหารชนิดหนึ่งเป็นเครื่องจิ้มที่ตั้งใจทำแทนไต้ปลาโดยใช้เนื้อปลาอย่างแทนไส้ปลาปัจจุบันทำด้วยกุ้งก้ามกราม
เสาวคนธ์	กลิ่นหอม
หมูแฉม	อาหารว่าง ทำด้วยเนื้อหมูและข้าวคั่วโม้
หุ้ม	อาหารว่างคล้ายล่าเตียง แต่ไส้ทำด้วยหมูสับและห่อใหญ่กว่าล่าเตียง
หื่นหอม	หอมมากจนเร้าอารมณ์
เหลื่อตรา	เหลื่อที่จะพรรณนาหรือคะเนนับ
อ่อม	แกงชนิดหนึ่งคล้ายแกงคั่วแต่ใส่มะระ มักแกงกับปลาตุ๋น
เอบาง	ในที่นี้หมายถึงผู้หญิง
โอชา	มีรสดี อร่อย

ใบงาน เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิจักษ์วรรณคดี
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ.....สกุล.....ชั้นม.๑/.....เลขที่

กิจกรรมที่ ๑ ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้

๑. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานเป็นพระราชนิพนธ์ใน
 ๒. ลักษณะคำประพันธ์ของกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ประกอบด้วย
และ โดยขึ้นต้นด้วย จำนวน บท
จากนั้นเป็น ไม่จำกัดจำนวนขยายความต่อจากโคลงบทนั้น
 ๓. เนื้อความในกาพย์บทแรกจะ โคลงสี่สุภาพตอนต้น
 ๔. บทประพันธ์ที่พรรณนาความรู้เกี่ยวกับเรือหรือการเดินทางทางเรือ เรียกว่า
 ๕. บทประพันธ์ที่พรรณนาเรื่องอื่น ๆ เช่น ชมเครื่องคาวหวาน เรียกว่า
 ๖. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานเป็นการชมฝีพระหัตถ์ในการปรุงอาหารของ.....
 ๗. อาหารที่ปรากฏในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน เช่น
- เป็นต้น

ใบความรู้ เรื่อง คุณค่าวรรณคดี
 หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรม
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ภาพย้ให้ชมเครื่องคาวหวานบรรยายอาหารคาวหวานและผลไม้อย่างละเอียด นับเป็นวรรณคดีที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงพระปรีชาสามารถในเชิงกวีของรัชกาลที่ ๒ แม้เนื้อเรื่องจะไม่มากนัก ทว่าทำให้ทรงคุณค่าหลายประการ

๑. คุณค่าด้านเนื้อหา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของคนไทยสมัยโบราณ สะท้อนให้เห็นถึงความสะดวกอ่อน พิถีพิถันในทุกขั้นตอนของการทำอาหาร ไม่ว่าจะเป็นการจัดวาง สีสัณและรูปลักษณะของอาหารคาวหวานรวมทั้งผลไม้ชนิดต่าง ๆ โดยอาหารบางชนิดนั้นไม่ปรากฏแพร่หลายหรือไม่คุ้นชื่อในปัจจุบัน เช่นลำเตี้ยง หุุ่ม แสร้งว่า ซ่อม่วง เกสรลำเจียก เป็นต้น

ความประณีตพิถีพิถันช่างประดิดประดอยที่ปรากฏในเรื่องนี้บ่งชี้ว่ามีผู้รู้กรรมวิธีเหล่านี้้อยลงอาทิ ศิลปะในการจัดแต่งอาหารด้วยการแกะสลัก รวมถึงขนมไทยบางชนิด คนรุ่นหลังแทบไม่มีโอกาสได้เห็น เนื่องจากกรรมวิธีการทำยุ่งยาก ต้องอาศัยฝีมือและความอดุสาหะอย่างยิ่ง เช่น จำมงกุฏ ซ่อม่วง เป็นต้น

๒. คุณค่าด้านสังคม

สะท้อนให้เห็นบ้านเมืองในสมัยอดีตการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ เช่น ชาวจีน ชาวอินเดียชาวเปอร์เซีย ทำให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน ในเรื่องกล่าวถึงอาหารคาวหวานที่ไทยได้รับกรรมวิธีการทำจากชาวต่างชาติ

เช่น การหุงข้าวโดยใช้เนยหรือน้ำมันเป็นตัวรัดเมล็ดข้าวให้เรียงตัว ดูสวยงามและใส่เครื่องเทศชนิดหนึ่งมีชื่อว่า “ลูกเฮลล์” ซึ่งเพี้ยนเสียงมาเป็น “ลูกเอ็น” ทำให้มีกลิ่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเช่น

“ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ รสพิเศษใส่ลูกเอ็น

ใครหุงปรุงไม่เป็น เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ”

คนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

“ยำใหญ่ใส่สารพัด วางจานจัดหลายเหลื่อตรา

รสดีด้วยน้ำปลา ญี่ปุ่นล้ำย้าวยวนใจ”

๓. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

๑) การเล่นเสียง

การเล่นเสียงพยัญชนะ เป็นการใช้คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน อาจเป็นตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะรูปเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูงต่ำเข้ากัน หรือพยัญชนะควบซัดเดียวกันก็ได้ เช่น ลิง-แลน วัง-วาน เป็นต้น

“ขนมผิงผิงผ่าวร้อน เพียงไฟฟอนฟอกทรวงใน
ร้อนนักรักแรมไกล เมื่อไทรเห็นจะเป็นทรวง”

การเล่นเสียงสระ เป็นการใช้คำที่มีสระตรงกัน ถ้ามีตัวสะกดก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราเดียวกัน ส่วนรูปวรรณยุกต์จะต่างกันหรือเหมือนกันก็ได้ เช่น อาจ-ชาติ มาก-ยาก เป็นต้น

“หมากปรางนางปลอกแล้ว ใสโกแก้วแพรวพรายแสง
ยามขึ้นรีนโรยแรง ปรางอิมอาบซาบหาสา

การเล่นเสียงวรรณยุกต์ การเล่นเสียงวรรณยุกต์มีกำหนดเฉพาะการแต่งคำประพันธ์บางประเภท เช่น ฉันท์หรือกลบท การเล่นเสียงวรรณยุกต์เป็นการไล่ระดับเสียงสูงต่ำ

“เห็นหุ่มรุ่มทรวงเตร้า รุ่มรุ่มเร้าคือไฟฟอน
เจ็บไกลใจอาวรณ์ ร้อนรุ่มรุ่มกลุ้มกลางทรวง”

๒) การใช้ภาพพจน์อุปมา

การใช้ความเปรียบให้สิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง อาจมีคำเปรียบปรากฏในข้อความ เช่น ดุจ

ดั่ง เฉก เช่น ปูน เพียง เหมือน รวากับ เป็นต้น

“ทับทิมพร้อมตาตรุ ใสจานดุดจเม็ดพลอย
สุกแสงแดงจักย่อย อย่างแหวนก้อยแก้วตาชาย”

๓) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ

“ผักโถมซื่อเพราะพ้อง เป็นโถมน้องฤาโถมไหน
ผักหวานชานทรวงใน ใครครวญรักผักหวานนาง”

ใบงาน เรื่อง คุณค่าวรรณคดี
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมและวรรณคดี
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น ม.๑/.....เลขที่

คำชี้แจง : นักเรียนได้ศึกษาภาพเห่ชมเครื่องคาวหวานแล้ว ให้นักเรียนแสดงทรรศนะตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนบอกคำประพันธ์ที่ปรากฏในเรื่องภาพเห่ชมเครื่องคาวหวานที่สะท้อนสังคมเกี่ยวกับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมการกินจากต่างชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบต่อไปนี้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องเหมาะสม

การเล่นเสียงพยางค์ชนะ

การเล่นเสียงสระ

การเล่นเสียงวรรณยุกต์

ตัวอย่าง

“ลดหลั่นชั้นชอกกล” มีคุณค่าวรรณศิลป์ด้าน **การเล่นเสียงพยางค์ชนะ**
 ได้แก่ **ลด - หลั่น, ชั้น - ชอก**

๒.๑ “รสทิพย์หิบบมาโปรย ฤจะเปรียบเทียบทันขวัญ” มีคุณค่าวรรณศิลป์ด้าน.....
 ได้แก่

๒.๒ “ร้อนรุ่มรุ่มกลุ่มกลางทรวง” มีคุณค่าวรรณศิลป์ด้าน.....
 ได้แก่

๒.๓ “ก้อยกึ่งปรุงประทีน” มีคุณค่าวรรณศิลป์ด้าน.....
 ได้แก่.....

๒.๔ “พร้อมพริกสดใบทองกลาง” คุณค่าวรรณศิลป์ด้าน.....
 ได้แก่.....

๒.๕ “รุ่มรุ่มเร้าคือไฟฟอน” คุณค่าวรรณศิลป์ด้าน.....
 ได้แก่.....

แบบทดสอบ เรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ผู้แต่งกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานคือใคร

๑. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๓. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายใด

๑. ชมฝีมือทำกับข้าวของชาววัง
๒. เพื่อใช้ให้ในงานพระราชพิธี
๓. เพื่อใช้ประกอบการละเล่น
๔. เพื่อขับเห่เรือประพาสสวนพระองค์

๔. กาพย์เห่แต่งคำประพันธ์ชนิดใด

๑. โคลงสี่สุภาพกับร่ายสุภาพ
๒. โคลงสี่สุภาพกับกาพย์ยานี
๓. โคลงสี่สุภาพกับกาพย์ฉับ
๔. โคลงชนิดต่าง ๆ กับกาพย์ชนิดต่าง ๆ

๕. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรเป็นสำคัญ

๑. การชมฝีมือการปรุงอาหาร
๒. คร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รัก
๓. พรรณนาความอร่อยของอาหาร
๔. กล่าวถึงวัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร

๖. ข้อใดโดดเด่นด้านการเล่นเสียงวรรณยุกต์

๑. ลำเตี้ยคิดเตี้ยน่อง
ลดหลั่นชั้นขอบกล
 ๒. ก้อยกุ่มปรุงประทีน
รสทิพย์หยิบมาโปรย
 ๓. เห็นหุ่มรุ่มทรวงเศร้า
เจ็บไกลในอาวรณ์
 ๔. รังนกนึ่งนำซด
นกพราวจากรังรวง
- นอนเตี้ยทองท่าเมืองบน
ยลอยากนิทรคิดแนบนอน
วางถึงลิ้นดินแดโดย
ฤจะเปรียบเทียบทันขวัญ
รุ่มรุ่มเจ้าคือไฟพอน
ร้อนรุ่มรุ่มกุ่มกลางทรวง
โอชารสกว่าทิ้งปวง
เหมือนเรียบร้างห่างห้องหวน

๗. ข้อใดใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบ

๑. มีสมันแกงแก้วตา
ชายใดได้กลิ่นแกง
 ๒. ยาใหญ่ใส่สารพัด
รสดีด้วยน้ำปลา
 ๓. ไตปลาเสแสร้งว่า
ไปโคกบอกโคกครวญ
 ๔. ผักโหมซื้อเพราะพร้อม
ผักหวานช่านทรวงใน
- หอมยี่ห่วยรสร้อนแรง
แรงอยากให้ใฝ่ฝันหา
วางจานจัดหลายเหลือตรา
ญี่ปุ่นล้ำย้าวนใจ
ดูจาจากระบิดกระบวน
ให้พี่เศร้าเจ้าดวงใจ
เป็นโหมน้องฤโหมไหน
ใคร่ครวญรักผักหวานนาง

ใบความรู้ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่องพื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านที่มุ่งหาสาระของเรื่อง (ใจความสำคัญ+ส่วนขยายใจความสำคัญ) เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่นำเสนอใจตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนะของผู้เขียน

ใจความสำคัญ หมายถึง ข้อความที่เป็นแก่นของเนื้อความ ครอบคลุมในประโยคอื่น ๆ ในย่อหน้านั้นหรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ หากตัดประโยคอื่นออก ยังมีเนื้อความที่สมบูรณ์ครบถ้วน

ทั้งนี้ใจความสำคัญ อาจเรียกได้หลายอย่าง เช่น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง แก่นของเรื่อง แนวคิดหลัก เป็นต้น ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ใจความสำคัญก็คือสิ่งที่สำคัญที่สุดของเรื่อง

ใจความรอง หรือ ผลความ คือ ข้อความที่ทำหน้าที่ขยายใจความให้ชัดเจนเด่นชัดขึ้น ถ้าตัดผลความสารก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง ผลความมักจะเป็นการอธิบาย การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การให้เหตุผล เป็นต้น

ลักษณะของใจความสำคัญ

๑. ใจความสำคัญเป็นข้อความที่ทำหน้าที่ครอบคลุมสาระของข้อความอื่น ๆ ในตอนนั้น ๆ ข้อความนอกนั้นเป็นเพียงรายละเอียดหรือใจความรองเท่านั้น
๒. ใจความสำคัญของข้อความหนึ่งหรือย่อหน้าหนึ่งส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว
๓. ใจความสำคัญส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจจะเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้ แต่ในบางกรณีใจความสำคัญไม่ปรากฏเป็นประโยค เป็นเพียงใจความที่แฝงอยู่ในข้อความตอนนั้น ๆ
๔. ใจความสำคัญที่มีลักษณะเป็นประโยคส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

แนวทางการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว ผู้อ่านควรมีแนวทางและพื้นฐานดังนี้

๑. สืบหาส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว

๒. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อเป็นแนวทางใช้กำหนดวิธีอ่านให้เหมาะสมและจับ

ใจความ

หรือหาคำตอบได้รวดเร็วขึ้น โดยจับใจความให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร แล้วนำมาสรุปเป็นใจความสำคัญ

๓. มีทักษะในการใช้ภาษา สามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ มีประสบการณ์ หรือ ภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน มีความเข้าใจลักษณะของหนังสือเพราะหนังสือแต่ละประเภทมีรูปแบบการ แต่ง และเป้าหมายของเรื่องที่แตกต่างกัน
๔. ใช้ความสามารถในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้องรวดเร็ว

สรุปการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านที่ต้องการแยกแยะเรื่องที่อ่านให้ได้ว่าส่วนใด เป็นใจความหรือข้อความที่สำคัญที่สุด และส่วนใดเป็นข้อความประกอบหรือใจความรอง

การจับใจความสำคัญจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนต้องการสื่ออะไรอย่างถูกต้อง โดยผู้อ่าน ต้องใช้ความสามารถทางภาษา ประสบการณ์หรือภูมิหลังในการแปลความหมายของคำ ข้อความ เพื่อจับ ใจความได้รวดเร็วขึ้น

หลักการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านข้อความที่เป็นเรื่องยาว ๆ จะต้องสรุปใจความสำคัญของเรื่อง ในลักษณะการย่อ ความ โดยมีขั้นตอนการอ่าน ดังนี้

๑. ตั้งใจอ่าน มีสมาธิในการอ่าน
๒. อ่านเรื่องรวมนั้นอย่างคร่าว ๆ แต่ต้นจนจบเรื่อง
๓. สรุปหรือจับใจความสำคัญว่าเป็นเรื่องอะไร มีใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไร ทำ อย่างไร ซึ่งการตั้งคำถามไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทั้งหมด อาจเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของงานเขียนได้
๔. ทบทวนความบางตอน หรือสาระบางเรื่องที่ยังไม่เข้าใจไม่ชัดเจนให้เข้าใจ
๕. สังเกตดูว่าผลสุดท้ายของเรื่องนั้น ๆ เกิดอะไรขึ้นบ้าง
๖. พิจารณาว่าเรื่องมีสาระหรือความสำคัญอยู่ที่ใด มีแนวคิด คติธรรมหรือคำสอนแก่ผู้อ่าน อย่างไรบ้าง
๗. สรุปความคิด ทำบันทึกช่วยจำ ย่อความ ตอบคำถาม หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตาม วัตถุประสงค์ของการอ่าน
๘. ถ้าเรื่องที่อ่านเป็นบทหรือกรอกรอง ต้องถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วก่อน แล้วจึงสรุป ใจความสำคัญของเรื่อง

ตัวอย่างการอ่านจับใจความสำคัญ

หลังฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรมักปลูกพืชอายุสั้นและทนแล้ง พืชที่เหมาะสม ได้แก่ พืชตระกูลถั่ว แต่ถ้าปลูกโดยวิธีการหว่านจะพบปัญหา เพราะมีวัชพืชขึ้นแข่งกับต้นถั่ว จึงยากแก่การกำจัดวัชพืช ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ

วิธีการสรุปใจความสำคัญ

ใคร	เกษตรกร
ทำอะไร	ปลูกพืชตระกูลถั่ว
เมื่อไร	หลังฤดูเก็บเกี่ยว
อย่างไร	ใช้วิธีหว่าน
ผลเป็นอย่างไร	วัชพืชขึ้นแข่ง ได้ผลผลิตต่ำ

สรุปใจความสำคัญ

เกษตรกรปลูกพืชตระกูลถั่วหลังฤดูเก็บเกี่ยว
ถ้าใช้วิธีหว่านทำให้วัชพืชขึ้นแข่งได้ผลผลิตต่ำ

ใบงาน เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามสรุปใจความสำคัญ

๑. อ่างล้างแชมเมื่อใช้นาน ๆ เศษอาหารหรือไขมันก็จะเกาะติดรอบ ๆ ท่อ ยิ่งนานยิ่งสะสมจนทำให้อ่างอุดตัน เป็นเหตุให้น้ำไหลไม่สะดวกหรือไหลไม่ได้ วิธีแก้ปัญหาคือ เอาเกลือแกงใส่ลงไปในห้อง ๒ - ๓ ซ้อน นำเบคกิ้งโซดาหรือผงฟูต้มในน้ำให้เดือดแล้วเทลงไปในห้อง ไขมันในท่อที่อุดตันก็จะหายไป

วิธีการสรุปใจความสำคัญ

ใคร

ทำอะไร

เมื่อไร

อย่างไร

ผลเป็นอย่างไร

ใจความสำคัญ คือ

๒. เตารีดไหม้เป็นปัญหาที่พบบ่อย ๆ ซึ่งเมื่อนำมารีดผ้าจะทำให้ฝืดรีดไม่คล่อง และที่พื้นเตารีดก็จะมีรอยไหม้ดำติดอยู่ วิธีการแก้ไขก็คือ การใช้ยาสีฟันป้ายที่รอยไหม้ของเตารีด แล้วใช้เศษผ้าถูแรง ๆ ให้ทั่ว รอยไหม้ก็จะหายไปและนำผ้าชุบน้ำทำความสะอาดอีกครั้ง เตารีดก็จะใช้ได้ดีตามปกติ

วิธีการสรุปใจความสำคัญ

ใคร

ทำอะไร

เมื่อไร

อย่างไร

ผลเป็นอย่างไร

ใจความสำคัญ คือ

๓. นกคีรีบุณเป็นนกที่มาจากต่างประเทศ พ่อค้ามักจะสั่งมาจากฮอลแลนด์ เยอรมัน ได้วัน เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากนกคีรีบุณมีต้นกำเนิดมาจากภูมิภาคแถบร้อน ฉะนั้นสภาพอากาศ บ้านเราจึงเหมาะสมที่จะเลี้ยงนกคีรีบุณได้เป็นอย่างดี แต่ต้องระวังในเรื่องยุง เพราะนกคีรีบุณแพ้ยุง ถ้าโดนยุงกัดจะทำให้นกอ่อนแอและตายได้ในที่สุด

วิธีการสรุปใจความสำคัญ

ใคร

ทำอะไร

เมื่อไร

อย่างไร

ผลเป็นอย่างไร

ใจความสำคัญ คือ

๔. กระเบื้องเคลือบในห้องน้ำมักจะเกิดคราบสกปรกได้ง่าย ถ้าหากไม่ดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ เมื่อปล่อยทิ้งไว้นาน ๆ นับวันคราบโคลก็จะเต็มไปด้วยหมด จนอาจเป็นอันตรายได้ มีวิธีการทำความสะอาดได้ง่าย ๆ คือ เพียงแค่เอาน้ำราดตรงบริเวณที่กระเบื้องเคลือบสกปรก แล้วนำเกลือมาโรยลงบนแปรงขัดทั่วห้องน้ำและที่ผนังของห้องน้ำ จะพบว่า เกลือช่วยขจัดคราบสกปรกต่าง ๆ ให้หายไปอย่างง่ายดาย เมื่อขัดเสร็จแล้วล้างห้องน้ำให้คราบเกลือออกให้หมด เพียงเท่านั้นห้องน้ำก็จะดูสะอาดปราศจากคราบโคลเป็นเงาแวววาวเหมือนของใหม่

วิธีการสรุปใจความสำคัญ

ใคร

ทำอะไร

เมื่อไร

อย่างไร

ผลเป็นอย่างไร

ใจความสำคัญ คือ

“ไม่มีชัยชนะใด ยิ่งใหญ่กว่าชนะใจตนเอง”

ใบงาน เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

จงขีดเส้นใต้ประโยคใจความสำคัญจากข้อความที่กำหนดให้

๑. ความสมบูรณ์ของชีวิตมาจากความเข้าใจชีวิตเป็นพื้นฐาน คือเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความเป็นมนุษย์ และความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติอย่างจริงใจ

๒. ศิลปะแห่งการฟังนั้นไม่ได้หมายถึงการนั่งปล่อยให้ผู้อื่นพูดฝ่ายเดียว การทำเช่นนั้นง่ายเกินกว่าที่จะนับว่าเป็นศิลปะ ศิลปะการฟังจึงหมายถึงความสามารถที่จะชักจูงผู้พูดให้หันเข้ามาหาเรื่องที่เขานัด คือแสดงให้เห็นว่าตนกำลังฟังคำพูดของเขาด้วยความตั้งใจ

๓. ประเทศที่พัฒนาแล้วต่างตระหนักกันดีว่า การศึกษานั้นเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศยอดเยี่ยมที่สุด การเร่งรัดพัฒนาทางวัตถุใด จักล้มเหลวสิ้น หากประชาชนยังด้อยการศึกษา

๔. ความเครียดทำให้เพิ่มฮอร์โมนอะดรีนาลีนในเลือด ทำให้หัวใจเต้นเร็ว เส้นเลือดบีบตัว กล้ามเนื้อแข็งตึง ระบบย่อยอาหารผิดปกติและเกิดอาการปวดหัว ปวดท้อง ใจสั่น แข็งขา อ่อนแรง ความเครียดจึงเป็นตัวการที่เร่งให้แก่เร็ว

๕. สารอาหารในข้าวกล้องจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและช่วยป้องกันโรคอ้วน ข้าวกล้องมีสารเส้นใยมากกว่าข้าวขาว ๘ เท่า ข้าวกล้องจะช่วยดูดซับไขมันและน้ำตาลในอาหาร แล้วขับออกมาเป็นกากอาหาร ทำให้ไขมันในและน้ำตาลซึมเข้ากระแสเลือดน้อยลง

ใบความรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านที่มุ่งหาสาระของเรื่อง (ใจความสำคัญ+ส่วนขยายใจความสำคัญ) เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่นำเสนอใจตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนะของผู้เขียน

การอ่านแบบ SQ๓R มี ๕ ขั้นตอน (ดู ถม อ่าน ท่อง ทวน) ดังนี้

๑. ดู (S = Survey) การอ่านสำรวจอย่างคร่าว ๆ เพื่อดูว่าเนื้อหาในบทนั้น ๆ มีความยาวมากน้อยขนาดไหน และในเวลาเดียวกันก็เพื่อต้องการจะจับใจความโดยทั่วไปให้ได้เสียขั้นหนึ่งก่อน ดูหัวข้อเรื่องในแต่ละบทว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบทก่อน ๆ หรือไม่ พิจารณารูปภาพถ้ามี ดูตารางกราฟ แผนภูมิหรือแผนผังต่อจากนั้นจึงดูว่ามีคำถามหรือสรุปใจความไว้ท้ายบทหรือตอนท้ายหรือไม่ ในขั้นนี้จะไม่ใช่เวลามากนัก (*สำรวจ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ภาพประกอบ คำศัพท์ยากจากบทอ่าน พิจารณา คำนำ และส่วนสรุปของเนื้อหา*)

๒. ถม (Q = Question) การตั้งคำถาม หลังจากอ่านดูอย่างคร่าว ๆ แล้ว ก็อาจจะพอเข้าใจเนื้อหาโดยทั่วไปได้บ้าง จากนั้นพยายามตั้งคำถามถามตัวเอง คำถามที่ว่านี้ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับใจความสำคัญ ๆ ในบทนั้น ๆ โดยตรง อาจได้มาจากหัวข้อย่อ ๆ และที่สำคัญคือ คำถามจะต้องสัมพันธ์กันกับสิ่งที่กำลังอ่านอยู่ อย่างไรก็ตามควรถามตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงนั้นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับใครบ้างและเมื่อไรหรือตอนไหน พยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยทำให้การอ่านในขั้นตอนต่อไปเป็นไปอย่างมีจุดหมายและจับประเด็นที่สำคัญ ๆ ได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

๓. อ่าน (R = Read) การอ่านเพื่อหาคำตอบ ในขั้นนี้จะต้องกลับมาอ่านข้อความในบทหรือในขั้นตอนนั้น ๆ ซ้ำอีกอย่างค่อนข้างละเอียด การอ่านอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นในขั้นนี้ ควรพยายามอ่านให้เร็วขึ้นกว่าเดิม เพราะเข้าใจและทราบดีอยู่แล้วว่าอ่านเพื่อค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งขึ้นไว้แล้วและขณะที่กำลังอ่านอยู่ถ้าเกิดนึกคำถามอะไรขึ้นมาได้อีกก็จดบันทึกไว้ก่อน แล้วอ่านต่อไปจนกว่าจะได้คำตอบเป็นที่น่าพอใจ

๔. ท่อง (R = Recite) การจำและบันทึกข้อความสำคัญ เมื่ออ่านจบแต่ละตอนหรือแต่ละบทแล้ว ควรจะสรุปใจความสำคัญ ๆ ไว้ พยายามใช้ถ้อยคำของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจจะเริ่มด้วยการอ่านทวนคำถามซ้ำอีกเพื่อจะสรุปคำตอบได้ง่าย การสรุปคำตอบนั้นอาจทำในรูปของเค้าโครงร่าง (Outline) ก็ได้ หรืออาจใช้วิธีตอบคำถามแบบปากเปล่าระหว่างเพื่อนสองต่อสองก็ได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการทดสอบดูว่าตัวเองเข้าใจประเด็นสำคัญ ๆ ได้ถูกต้องหรือไม่ พยายามเชื่อมโยงใจความสำคัญในบทหรือในตอนก่อน ๆ ให้สัมพันธ์กัน ซึ่งจะช่วยให้การอ่านในบทต่อ ๆ ไปได้ใจความต่อเนื่องกันด้วย

๕. ทวน (R = Review) การทบทวนประเด็น ในขั้นนี้เป็นการทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกย่อไว้หลังจากที่ได้อ่านจบแล้ว อาจจะเป็นการอ่านทวนคำถาม-คำตอบ ในหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ และสำคัญ ๆ เพื่อเป็นการฟื้นความจำ ถ้าหากยังไม่แน่ใจหรือไม่มั่นใจในตอนไหนหรือบทใดก็กลับไปอ่านซ้ำใหม่อีกเพื่อให้จดจำได้ดีขึ้น

สรุปวิธีการอ่านจับใจความเบื้องต้น (SQ๓R)

๑. S (ดู) การอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ
๒. Q (ถม) การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
๓. R (อ่าน) การอ่านเพื่อหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้
๔. R (ท่อง) การจำและจดบันทึกข้อความสำคัญ
๕. R (ทวน) การทบทวนประเด็น

ตำแหน่งของใจความสำคัญ

ใจความสำคัญของประโยคมักปรากฏดังนี้

๑. ใจความสำคัญอยู่ตอนต้น

ตัวอย่าง

“วีรบุรุษ หรือ hero เป็นสัญลักษณ์ของพลังงานแห่งความกระตือรือร้น สมัยก่อนเรื่องเล่าเกี่ยวกับวีรกรรมจะอยู่ในรูปของตำนานหรือนิทาน ส่วนเรื่องเล่าของวีรบุรุษสมัยใหม่อาจอยู่ในรูปแบบของนิทาน การ์ตูน หรือภาพยนตร์ แต่มีความคลาสสิกข้ามกาลเวลาได้อย่างซูเปอร์แมน สไปเดอร์แมน อุลตราแมน หรือไอ้มดแดง”

(สามก๊กคนกันเอง: เอื้อ อัญชลี)

๒. ใจความสำคัญอยู่ตอนกลาง

ตัวอย่าง

“ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การที่จะเป็นผู้ฟังที่ดีได้นั้นจะต้องมีการฝึกฝนจนเรียนรู้ ฉะนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีโอกาสดีกว่าคนอื่น ๆ ในการฝึกนิสัยการฟังที่ดีให้แก่เยาวชนที่จะเป็นผู้นำของชาติในอนาคตครูไม่ควรมองข้ามความสำคัญของการฟังไป ควรระลึกไว้เสมอว่า การฟังมีความสำคัญเท่า ๆ กับการพูด การอ่านและการเขียน ถ้าผู้ฟังรู้จักฟังแล้วการฟังก็จะมีประโยชน์มาก แต่ถ้าผู้ฟังไม่รู้จักรับฟัง ผู้ฟังก็จะได้ไม่ได้รับผลอะไรเลย แต่ในทางตรงกันข้ามบางครั้งก็อาจจะก่อให้เกิดอันตรายเกิดขึ้นอีกด้วย”

(การเตรียมเพื่อการพูดและการเขียน: ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์)

๓. ใจความสำคัญอยู่ตอนท้าย

ตัวอย่าง

“ภายในวงงานศิลปะประเภทหนึ่งๆ มีรูปแบบของศิลปะนั้นแยกออกไป จิตรกรรมก็มีการวาดและระบายสีบนผาผนัง วาดเป็นเส้นบนกระดาษ วาดและระบายเป็นภาพเล็กเป็นภาพใหญ่เป็นรูปคน รูปภูมิประเทศและอื่น ๆ วรรณคดีก็เข้าในลักษณะนี้ รูปแบบของวรรณคดีไทยก็มีหลายแบบ ถ้านับวรรณคดีต่างประเทศทั่วโลกก็มีรูปแบบเกือบจะนับไม่ถ้วน คุณภาพของวรรณคดีขึ้นอยู่กับรูปแบบจะมีความดีหรือความบกพร่องภายในวงของรูปแบบแต่ละรูปแบบ การพิจารณาวรรณคดีจึงเป็นไปตามรูปแบบแต่ละรูป ๆ นั้น”

(วิเคราะห์วรรณคดีไทย: บุญเหลือ เทพยสุวรรณ)

๔. ใจความสำคัญอยู่ตอนต้นและท้าย

ตัวอย่าง

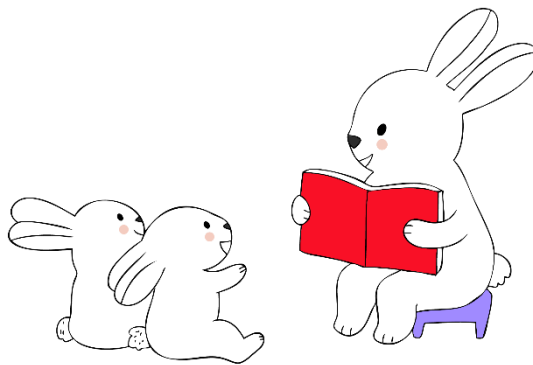
“ภาษาไทยเป็นแกนกลางในการสืบทอดวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ อันเป็นมรดกจากบรรพบุรุษมาถึงคนไทยในปัจจุบัน สิ่งต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยภาษาไทยช่วยเสริมสร้างและสืบทอดนั้นแนบเนื่องอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่โบราณ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงพื้นบ้านที่ชาวบ้านร้องโต้ตอบกัน ปริศนาคำทาย นิทาน บทละคร คำสอน คำพญา คำพังเพย คำทำนายฝัน ศิลปหัตถกรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องใช้ภาษาในการสร้างเสริมและอนุรักษ์ทั้งสิ้น”

(ภาษาไทย ภาษาถิ่น ไม่สิ้นสูญ: ฐาปะนีย์ นาครทรรพ)

ประโยชน์ของการอ่านแบบ SQ๓R

ชนิดดา แนบเกษร (๒๕๓๕ : ๒๒) กล่าวถึงประโยชน์ของ SQ๓R ไว้ดังนี้

๑. เป็นวิธีการอ่านที่เตรียมการอ่าน เพื่อจัดระเบียบโครงสร้างทางสมองของผู้อ่านผู้อ่านสามารถตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน และสามารถคิดคาดการณ์ล่วงหน้าได้ด้วยตนเอง
๒. เป็นวิธีการอ่านที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการค้นหาบางสิ่งบางอย่างที่อ่านแบบเฉพาะเจาะจงมากกว่าเถลไถลไปโดยปราศจากจุดมุ่งหมายในสิ่งที่อ่าน
๓. เป็นวิธีการอ่านที่ผู้อ่านสามารถประเมินความเข้าใจในการอ่านได้ด้วยตนเอง
๔. เป็นวิธีการอ่านที่เข้าใจให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบหรือข่าวสาร ซึ่งเมื่อผู้อ่านค้นพบคำตอบหรือข่าวสารที่ต้องการค้นหาได้แล้วนั้น ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นรางวัลที่ตนเองได้รับผลสำเร็จบางสิ่งบางอย่าง และถ้าผู้อ่านสามารถจำข่าวสารได้ในทันทีทันใดและสามารถตรวจสอบโดยการระลึกจากความจำได้ จะเป็นรางวัลของตนเองมากยิ่งขึ้น

แบบทดสอบ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดเป็นความหมายของการอ่านจับใจความ
ก. อ่านเพื่อความรู้
ข. อ่านเพื่อความบันเทิง
ค. อ่านเพื่อหาสาระสำคัญของเรื่อง
ง. อ่านเพื่อค้นหาแนวทางในการดำเนินชีวิต
๒. การอ่านจับใจความสำคัญ ผู้อ่านต้องปฏิบัติอย่างไร
ก. แยกใจความสำคัญจากส่วนขยายใจความสำคัญ
ข. แยกเรื่องออกเป็นตอน ๆ
ค. แยกประเด็นของเรื่องว่าส่วนใดเป็นข้อมูลประกอบ
ง. อ่านให้รวดเร็วอย่างสม่ำเสมอ
๓. ข้อใดถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการอ่านจับใจความ
ก. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดเพื่อให้รู้เรื่อง
ข. อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจ
ค. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่อง
ง. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ
๔. ข้อใดถือว่าเป็นขั้นตอนแรกของการอ่านจับใจความ
ก. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่อง
ข. อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจ
ค. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ
ง. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดเพื่อให้รู้เรื่อง
๕. การที่เราจะอ่านจับใจความสำคัญอย่างง่ายที่สุดคือ
ก. พยายามแยกย่อหน้าแต่ละย่อหน้าออกจากกัน
ข. ตั้งคำถามและคำตอบจากเรื่องที่อ่าน
ค. พยายามหาว่าส่วนใดเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ
ง. พิจารณาองค์ประกอบของเรื่องในคราวเดียวกัน

ในกิจกรรมที่มนุษย์ต้องกระทำ การฟังเป็นกิจกรรมที่คนทำรองลงมาจาก การหายใจเท่านั้น การฟังมีความสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว อาชีพ สังคมและครอบครัว ถ้าคนทำงานได้ เรียนรู้ถึงการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ใจความสำคัญของข้อความนี้คืออะไร
ก. คนทำงานได้เรียนรู้ถึงการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ
ข. การฟังเป็นกิจกรรมที่คนทำรองลงมาจาก การหายใจเท่านั้น
ค. การฟังมีความสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิต
ง. การฟังเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ต้องกระทำ

สงครามอ่าวเปอร์เซียยุติแล้ว ซัดคัมสร้างเซอร์ไพร์สสั่งถอนทหารทั้งหมดออกจากคูเวต
อย่างไม่มีเงื่อนไขแต่ยังปากแข็งอ้างว่าประสพชัยชนะตามเป้าหมาย พันธมิตรสุดต่อต้านได้คืบ
จะเอาศอก ยันจะทิ้งระเบิดต่อไปหากข้าศึกไม่ยอมทิ้งอาวุธทั้งหมด

๗. ใจความสำคัญของข้อความข้างบนนี้ คืออะไร

- ก. พันธมิตรสุดต่อต้านได้คืบจะเอาศอก ยันจะทิ้งระเบิดต่อไปหากข้าศึกไม่ยอมทิ้งอาวุธทั้งหมด
- ข. แต่ยังปากแข็งอ้างว่าประสพชัยชนะตามเป้าหมาย
- ค. ซัดคัมสร้างเซอร์ไพร์สสั่งถอนทหารทั้งหมดออกจากคูเวต
- ง. สงครามอ่าวเปอร์เซียยุติแล้ว

น้ำดื่มเป็นน้ำใช้ดื่มเพื่อแก้กระหาย เป็นสิ่งจำเป็นแก่ร่างกาย แต่น้ำดื่มอีกชนิดหนึ่งเป็น
ของไม่จำเป็น ไม่ได้มีไว้เพื่อแก้กระหาย จึงไม่จำเป็นต้องหัดดื่มน้ำชนิดนี้ได้แก่ น้ำเมา น้ำเมาที่
เป็นของดองเรียกว่า

หลักพระพุทธศาสนา
สมเด็จพระสังฆราชพระญาณสังวร

๘. ใจความสำคัญของข้อความข้างบนนี้ คืออะไร

- ก. น้ำชนิดนี้ได้แก่น้ำเมาที่เป็นของดอง เรียกว่า เมรัย
- ข. น้ำดื่มเป็นสิ่งจำเป็นแก่ร่างกาย น้ำดื่มเป็นน้ำใช้ดื่มเพื่อกระหาย
- ค. น้ำดื่มที่ไม่จำเป็นนักไม่ได้มีไว้เพื่อแก้กระหาย
- ง. น้ำดื่มเป็นน้ำใช้ดื่มเพื่อแก้กระหาย

“ หากน้ำตาฟ้าหลังครั้งละเม็ด
หยาดน้ำใจได้รับยามอัปจน ”

ค่าของเพชรน้อยกว่าค่าของฝน
จึงค่าล้นฝนมณีทุกสีไป ”

๙. ข้อใดสรุปใจความสำคัญของบทร้อยกรองข้างต้นได้ดีที่สุด

- ก. น้ำใจที่ได้รับยามอัปจนมีค่าที่สุด
- ข. น้ำฝนครั้งละเม็ดมีค่ามหาศาล
- ค. น้ำใจมีค่ากว่าฝน
- ง. น้ำตามีค่ากว่าเพชร

“ หากใจเจ้าบริสุทธิ์งามผุดผ่อง
ดีหรือชั่วตนรู้ตนไปจนตาย ”

ปากเขาที่ปาวร้องไม่เสียหาย
ใช้จะคลายเสื่อการค้าราคน ”

๑๐. บทร้อยกรองข้างต้นมีวัตถุประสงค์ตามข้อใด

- ก. สอนให้ทำใจให้บริสุทธิ์
- ข. เตือนไม่ให้ตอบโต้การนินทา
- ค. ให้กำลังใจให้มั่นคงในการทำความคิด
- ง. แนะนำให้อดทนต่อการทำความดี

เฉลยแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๑. ค	๒. ก	๓. ค	๔. ง	๕. ข
๖. ก	๗. ง	๘. ก	๙. ก	๑๐. ค

ใบความรู้ เรื่อง หลักการเขียนโครงการ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง หลักการเขียนโครงการ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความหมายของโครงการ

โครงการ หมายถึง การศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ภายใต้คำแนะนำปรึกษาและดูแลของครูอาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาจใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยในการศึกษา เพื่อให้การศึกษาค้นคว้านั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีผลในการพัฒนาทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสร้างเสริมเจตคติทางวิทยาศาสตร์

ประเภทของโครงการ

โครงการสามารถแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมได้ ๔ ประเภท ดังนี้

๑. โครงการประเภทสำรวจ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาสาเหตุของปัญหาหรือสำรวจความคิดเห็นโดยใช้วิธีสำรวจและรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน เช่น โครงการสำรวจค่าที่มักเขียนผิด โครงการสำรวจค่าที่บัพทในหนังสือพิมพ์ โครงการสำรวจค่าคมท้ายรถ เป็นต้น

๒. โครงการประเภททดลอง เป็นการศึกษาหาคำตอบของปัญหาใดปัญหาหนึ่งเพื่อศึกษาผลการทดลองว่าเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ การทำโครงการประเภทนี้เริ่มจากการตั้งปัญหา การออกแบบการทดลองและดำเนินการทดลอง เช่น โครงการการทดลองรูปสมมุนไพโรยง โครงการทดลองปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน โครงการทดลองปลูกพืชผักสวนครัวโดยไม่ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

๓. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ เป็นการศึกษาเพื่อคิดค้นหรือพัฒนาชิ้นงานให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาทักษะให้บรรลุวัตถุประสงค์ โครงการประเภทนี้อาจเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือการปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นก็ได้ เช่น โครงการประดิษฐ์กระเช้าดอกไม้จากหนังสือพิมพ์ โครงการประดิษฐ์กั้นหินวิดน้ำในแปลงเกษตร เป็นต้น

๔. โครงการประเภททฤษฎี เป็นโครงการที่เสนอทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผล โดยผู้จัดทำได้ตั้งกติกาหรือข้อตกลง อาจใช้กติกาหรือข้อตกลงเดิมมาอธิบายในแนวใหม่ เช่น การนำความร้อนด้วยคอมพิวเตอร์ การกำเนิดของแผ่นดินไหวในประเทศไทย เป็นต้น

ประโยชน์ของการทำโครงการ

๑. คิดเป็น ปฏิบัติได้จริง และแก้ปัญหาจากเรื่องที่สนใจโดยฝึกให้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้
๒. มีส่วนร่วมในการเลือกและกำหนดวิธีการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้นักเรียน
๓. เกิดการบูรณาการระหว่างความรู้ที่นักเรียนมีอยู่ในตัวกับทักษะที่ได้รับการฝึกฝนและสะสมอยู่ในตัวนักเรียน
๔. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ มีการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๕. ได้สำรวจตนเองและความเชื่อมั่นในทักษะต่างๆ ที่ถนัด เพื่อพัฒนาเป็นทักษะชีวิตต่อไป

ขั้นตอนของการทำโครงการ

๑. **เลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา** ควรมีความเฉพาะเจาะจงและชัดเจน ชี้ชัดว่าจะศึกษาสิ่งใดหรือตัวแปรใด การกำหนดหัวข้อโครงการนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ความเหมาะสมของระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
- วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
- ระยะเวลา
- แหล่งความรู้
- งบประมาณ
- ความปลอดภัย

๒. **วางแผนในการทำโครงการ** รวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการเพื่อให้ดำเนินไปอย่างรัดกุม รอบคอบและไม่สับสน แล้วนำเสนอต่อครูที่ปรึกษาเพื่อความเห็นชอบหรือปรับแก้ก่อนดำเนินงานต่อไป

๓. **การลงมือทำโครงการ** ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างหรือประดิษฐ์ การปฏิบัติการทดลอง การค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ แล้วแต่ว่าเป็นโครงการประเภทใด อาจมีการเพิ่มเติมจากแผนที่วางไว้ เมื่อดำเนินการทำโครงการครบถ้วนตามขั้นตอนและได้ข้อมูลแล้ว ควรมีการตรวจสอบด้วยการทดลองซ้ำเพื่อให้ได้ผลที่แน่นอน หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าพร้อมทั้งอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

๔. **การเขียนรายงาน** เป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเอกสารเพื่ออธิบายให้ผู้อื่นทราบ แนวคิดหรือปัญหาที่ศึกษา วิธีการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษา ตลอดจนประโยชน์และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการทำโครงการ

องค์ประกอบการเขียนรายงานโครงการ

๑. ส่วนนำ

- ๑) ปกหน้า ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ผู้ทำโครงการ อาจารย์ที่ปรึกษา
- ๒) บทคัดย่อ มักเขียนสั้นๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านได้อ่านเนื้อเรื่องย่อๆ ก่อนการอ่านผลการศึกษาทั้งฉบับ
- ๓) สารบัญ (รวมถึงสารบัญตารางและสารบัญภาพ (ถ้ามี))
- ๔) กิตติกรรมประกาศ การขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. ส่วนเนื้อหา โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๕ บท ดังนี้

บทที่ ๑ : **บทนำ** ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขต สมมติฐาน ประโยชน์

บทที่ ๒ : **เอกสารที่เกี่ยวข้อง** เป็นเอกสารข้อมูลที่ช่วยให้เห็นภาพของปัญหาได้เด่นชัดยิ่งขึ้น ในการเขียนควรเลือกเฉพาะเรื่องที่สำคัญและมีความสัมพันธ์กับปัญหา

บทที่ ๓ : **วิธีดำเนินงาน** อาจเขียนเป็นตาราง แผนผังโครงการเพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปตามหัวข้อเรื่อง ตรงตามวัตถุประสงค์

บทที่ ๔ : **วิเคราะห์ข้อมูล** โดยนำข้อมูลที่ได้อาจจัดหมวดหมู่ จำแนกแยกแยะตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ

บทที่ ๕ : **สรุปผลและข้อเสนอแนะ** เป็นการอภิปรายคำตอบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา รวมทั้งให้เสนอแนะ เพื่อการศึกษาโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่ศึกษาต่อไป

๓. ส่วนท้าย

๑) บรรณานุกรม เป็นเอกสารที่ใช้ค้นคว้าเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษามีหลายประเภท เช่น หนังสือ ตำรา บทความ โดยเอกสารที่นำมาอ้างอิงควรบอก

๒) ภาคผนวก เป็นส่วนที่ทำให้ข้อมูลมีรายละเอียดมากขึ้น เช่น ภาพกิจกรรม แบบสอบถาม บทสัมภาษณ์ เป็นต้น

การเขียนเรียงรายงานโครงงานต้องใช้ความรอบคอบและความละเอียด เมื่อเขียนรายงานโครงงานเสร็จแล้วจึงมีการทบทวนสิ่งที่เขียน อาจทบทวนด้วยตนเองหรือผู้อื่นแล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้นมีคุณค่า

การทำโครงงานสามารถทำได้ทุกระดับการศึกษา ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงงาน อาจเป็นโครงงานเล็กๆ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นการเริ่มต้นเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำโครงงานที่ดีต่อไป

ใบงาน เรื่อง องค์ประกอบของโครงการ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง หลักการเขียนโครงการ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าเป็นองค์ประกอบส่วนใดของโครงการ
และเขียนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๑.	ศึกษาจากสำนวนไทยตามพยัญชนะ ก – ฮ ระยะเวลาในการศึกษาวันที่ ๔ – ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑
๒.	นานาสัตว์กับสำนวนไทย
๓.	การศึกษาสัตว์ชนิดต่าง ๆ ในสำนวนไทย ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาและสาเหตุที่เลือกใช้สัตว์ดังกล่าวในสำนวนด้วย
๔.	รวบรวมสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
๕.	เด็กชายธันวา วาจนกิจ
๖.	ทราบชนิดของสัตว์ที่นำมาใช้ในสำนวนไทย
๗.	เพื่อศึกษาชนิดของสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนไทย
๘.	ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่อยู่ในสำนวนไทยเพื่อรวบรวมและจำแนกประเภท
๙.	หนังสือสำนวนไทยและสุภาษิตคำพังเพย
๑๐.	จากการศึกษาพบชนิดของสัตว์ที่ปรากฏในสำนวนไทย ดังนี้

เฉลยใบงานเรื่อง องค์ประกอบของโครงการ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง หลักการเขียนโครงการ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าเป็นองค์ประกอบส่วนใดของโครงการ
และเขียนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๑. ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า
๒. ชื่อโครงการ
๓. ข้อเสนอแนะ
๔. วิธีการดำเนินงาน
๕. ผู้จัดทำโครงการ
๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๗. วัตถุประสงค์
๘. หลักการและเหตุผล
๙. เอกสารที่ใช้ในการศึกษา
๑๐. สรุปผลการดำเนินงาน

ใบงาน เรื่อง คำโครงโครงการ
หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง การเขียนโครงการ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชื่อกลุ่ม..... ห้อง.....

๑. ชื่อโครงการ.....

๒. คณะผู้จัดทำ

๑)

๒)

๓)

๔)

๕)

๖)

๓. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

.....

๔. ที่มาและความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. วัตถุประสงค์ (๒-๓ ข้อ)

๑)

๒)

๓)

๖. สมมติฐาน (ถ้ามี)

.....

.....

๗. ขั้นตอนการดำเนินงาน

แผนงาน	ระยะเวลาปฏิบัติ	งบประมาณ

๘. วัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

๙. ประโยชน์ที่จะได้รับ (ควรที่จะมากกว่าวัตถุประสงค์)

- ๑)
- ๒)
- ๓)
- ๔)
- ๕)

๑๐. เอกสารอ้างอิง

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง การเขียนเค้าโครงการงาน
 หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง การเขียนโครงการ
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ส่วนประกอบของการเขียนเค้าโครงการงาน

๑. ชื่อโครงการ
๒. แนวคิด / ที่มา/ ความสำคัญ
๓. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
๔. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า(ถ้ามี)
๕. ขั้นตอนการดำเนินงาน
๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๗. รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ
๘. อาจารย์ที่ปรึกษา
๙. ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะของผู้อนุมัติโครงการ

กระบวนการเขียนเค้าโครงการงาน

การเขียนเค้าโครงการงาน เป็นขั้นตอนสำคัญเริ่มต้นการทำโครงการ เขียนวางแผนความคิดให้เข้าใจ ชัดเจนว่าผู้เขียนสนใจจะค้นคว้าเรื่องใด มีประโยชน์หรือไม่ และมีแนวคิดการดำเนินงานได้สำเร็จเพียงใด ดังนั้น จึงควรพิจารณาแต่ละหัวข้อ ดังนี้

๑. การเลือกเรื่องและการตั้งชื่อเรื่อง ควรเน้นเรื่องใกล้ตัว เสริมความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งและเขียนเรื่องที่น่าสนใจ มีประโยชน์ ค้นคว้าได้สะดวก เหมาะสมกับเวลา
๒. แนวคิด/ที่มา/ความสำคัญ เขียนแสดงความคิดให้เห็นว่าเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างไร นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
๓. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า กำหนดเป้าหมายหลัก ๑-๒ ข้อ ไม่ต้องมากมายและเป็นสิ่งที่บรรลุได้
๔. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า(ถ้ามี) เป็นการคาดคะเนคำตอบไว้ล่วงหน้า ว่าจากการศึกษาค้นคว้า จะพบคำตอบใด
๕. ขั้นตอนการดำเนินงาน ลำดับกิจกรรมก่อน – หลัง ตามลำดับเวลาในช่วงแผนงาน กำหนดระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรมและประมาณค่าใช้จ่ายล่วงหน้า
๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการคาดคะเนล่วงหน้าว่าเมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จจะได้อะไรบ้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
๗. รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ ตามสภาพจริงใส่ข้อมูลให้ละเอียด เพื่อให้ครูสะดวกในการติดตามประสานงาน